

WOJEWODA ŚWIĘTOKRZYSKI

Kielce, dnia 27-09-2023

Znak: SO.I.431.10.2023

Pan Szymon Kołacz
Wójt Gminy Łoniów

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Kontrolę w Urzędzie Gminy Łoniów przeprowadzili w dniu 11 września 2023 r. pracownicy Wydziału Spraw Obywatelskich i Cudzoziemców Świętokrzyskiego Urzędu Wojewódzkiego w Kielcach:

- Agnieszka Skrzyniarz – inspektor wojewódzki - kierownik zespołu kontrolerów
- Ryszard Ksel – inspektor wojewódzki

na podstawie pisemnych upoważnień do kontroli nr-y: 620/2023 i 621/2023 wydanych z upoważnienia Wojewody Świętokrzyskiego przez Dyrektora Wydziału Spraw Obywatelskich i Cudzoziemców ŚUW

Zakres kontroli i okres objęty kontrolą:

- I. - sposób sporządzania aktów stanu cywilnego: urodzeń, małżeństw, zgonów w trybie zwykłym;
  - sposób gromadzenia akt zbiorowych dla aktów sporządzonych w trybie zwykłym (*akta zbiorowe: dokumenty stanowiące podstawę sporządzenia aktów stanu cywilnego i zamieszczania w nich późniejszych wpisów*).
- II. - sposób sporządzania aktów stanu cywilnego: urodzeń, małżeństw, zgonów w trybie szczególnym (transkrypcja, odtworzenie, rejestracja zdarzenia, które nastąpiło za granicą w polskim rejestrze stanu cywilnego);
  - sposób gromadzenia akt zbiorowych dla aktów sporządzonych w trybie szczególnym (*akta zbiorowe: dokumenty stanowiące podstawę sporządzenia aktów stanu cywilnego i zamieszczania w nich późniejszych wpisów*);
  - prawidłowość zamieszczania wzmianek dodatkowych i przypisków na podstawie orzeczeń sądów państw zagranicznych lub rozstrzygnięć innych organów państw zagranicznych.
- III. - sposób przechowywania dokumentów tj. ksiąg papierowych stanu cywilnego, akt zbiorowych, blankietów odpisów i zaświadczeń (bezpieczeństwo ich przechowywania);
  - sposób wykorzystania blankietów odpisów aktów stanu cywilnego i blankietów zaświadczeń.

niepodlega

Kontrolą objęto okres od 1 stycznia 2022 r. do 31 grudnia 2022 r.

Zgodnie z § 18 Zarządzenia Nr 132/2019 Wojewody Świętokrzyskiego z dnia 8 listopada 2019 r. w sprawę szczegółowych warunków i trybu przeprowadzania kontroli zewnętrznej przez pracowników Świętokrzyskiego Urzędu Wojewódzkiego w Kielcach obowiązuje następująca skala ocen kontrolowanej działalności:

- 1) ocena pozytywna – gdy w zakresie objętym kontrolą nie stwierdzono jakichkolwiek nieprawidłowości lub uchybień, albo gdy stwierdzone uchybienia miały wyłącznie charakter formalny i nie powodowały następstw dla kontrolowanej działalności, zarówno w aspekcie finansowym, jak i wykonania zadań,
- 2) ocena pozytywna z uchybieniami – gdy stwierdzone w toku kontroli uchybienia występowały w sposób powtarzający się, lecz miały one charakter wyłącznie formalny i nie powodowały następstw dla kontrolowanej działalności, zarówno w aspekcie finansowym, jak i wykonania zadań,
- 3) ocena pozytywna z nieprawidłowościami – gdy stwierdzone nieprawidłowości nie przekraczały założonego dla kontroli progu istotności (ze względu na charakter, wartość lub kontekst), albo progu istotności ustalonego na podstawie cech ilościowych i jakościowych, założonego dla kontroli wykonania zadań,
- 4) ocena negatywna – gdy stwierdzone nieprawidłowości przekraczają założony dla kontroli próg istotności (ze względu na charakter, wartość lub kontekst), albo próg istotności ustalony na podstawie cech ilościowych i jakościowych, założony dla kontroli wykonania zadań.

Kontrolą objęto:

I. proces sporządzania aktów stanu cywilnego w rejestrze stanu cywilnego w trybie zwykłym

II. proces sporządzania aktów stanu cywilnego w rejestrze stanu cywilnego w trybie szczególnym (transkrypcja zagranicznego aktu stanu cywilnego, odtworzenie treści zagranicznego aktu stanu cywilnego, rejestracja zdarzenia, które nastąpiło za granicą w polskim rejestrze stanu cywilnego) oraz uznawanie orzeczeń sądów zagranicznych i rozstrzygnięć innych organów zagranicznych

III. przechowywanie dokumentów, wykorzystywanie blankietów odpisów aktów stanu cywilnego i blankietów zaświadczeń

Wykonanie zadań w Urzędzie Stanu Cywilnego w Łoniowie oceniam:

Ad. I - pozytywnie z uchybieniami

Ad. II – pozytywnie z jedną nieprawidłowością

Ad. III - pozytywnie

Kontrola miała na celu ocenę czy sporządzanie aktów stanu cywilnego w trybie zwykłym oraz w trybie szczególnym oraz zamieszczanie wzmianek dodatkowych i przypisków na podstawie orzeczeń sądów państw zagranicznych lub rozstrzygnięć innych organów państw zagranicznych odbywają się zgodnie z przepisami prawa, tj.: ustawą z dnia 28 listopada 2014 r. Prawo o aktach

stanu cywilnego (t.j. Dz. U. z 2023 poz. 1378 zwaną dalej Pasc), ustawą z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy (t.j. Dz.U. z 2020 poz. 1359 ze zm. zwaną dalej Krio), ustawą z dn. z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 775 ze zm.), ustawą z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1805 ze zm.) oraz aktami wykonawczymi, w tym szczególnie Rozporządzeniem MSW z 9 lutego 2015 r. w sprawie sposobu prowadzenia rejestru stanu cywilnego oraz akt zbiorowych rejestracji stanu cywilnego (t.j Dz. U. 2015 poz. 225 ze zm.), Rozporządzeniem Ministra Cyfryzacji z dnia 18 kwietnia 2020 r. w sprawie wzorów dokumentów wydawanych z zakresu rejestracji stanu cywilnego (Dz. U. 2020 poz. 698) (obecnie – Rozporządzeniem Ministra Cyfryzacji z dnia 29 maja 2023 r. w sprawie wzorów dokumentów wydawanych z zakresu rejestracji stanu cywilnego (Dz. U. 2023 poz. 1023), Rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 15 lipca 2021 r. w sprawie wzorów karty urodzenia i karty martwego urodzenia (Dz. U. 2021 poz. 1421 ze zm.), Rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 23 lipca 2021 r. w sprawie wzoru karty zgonu (Dz. U. 2021 poz. 1448 ze zm.), Rozporządzeniem Rady (WE) Nr 2201/2003 z dn. 27 listopada 2003 dotyczącym jurysdykcji oraz uznawania i wykonywania orzeczeń w sprawach małżeńskich oraz w sprawach dotyczących odpowiedzialności rodzicielskiej, uchylające rozporządzenie (WE) nr 1347/2000 (Dz. U. UE.L. 2003.338.1 ze zm.), Rozporządzeniem Rady (UE) nr 2019/1111 z dnia 25 czerwca 2019 r. w sprawie jurysdykcji, uznawania i wykonywania orzeczeń w sprawach małżeńskich i w sprawach dotyczących odpowiedzialności rodzicielskiej oraz w sprawie uprowadzenia dziecka za granicę ((Dz.U. UE. L. 178/1), konwencjami wielostronnymi i bilateralnymi, w tym Rozporządzeniami WE w sprawach z zakresu rejestracji stanu cywilnego. Ocenia podlegał także sposób wykorzystania blankietów odpisów aktów stanu cywilnego i blankietów zaświadczeń oraz sposób przechowywania dokumentów tj. ksiąg papierowych stanu cywilnego, akt zbiorowych, blankietów odpisów i zaświadczeń (bezpieczeństwo ich przechowywania, w tym zachowanie zasad bezpieczeństwa przechowywania dokumentów określonych w ustawie z dn. 22 listopada 2018 r. o dokumentach publicznych (t.j. Dz.U. z 2023 r. poz. 1006).

Wyjaśnić również należy, iż dobór próby poddanej kontroli oparto na osądzie kontrolerów wynikającym z ich doświadczenia zawodowego oraz wiedzy na temat kontrolowanej jednostki, przy czym dla przedmiotu kontroli określonego:

- w pkt 1 przyjęto nie mniej niż 25 przypadków sporządzenia aktów stanu cywilnego w rejestrze stanu cywilnego w trybie zwykłym;
- w pkt 2 przyjęto nie mniej niż 20% przypadków sporządzenia aktów stanu cywilnego w rejestrze stanu cywilnego w trybie szczególnym oraz przypadków zamieszczenia (lub odmowy zamieszczenia) wzmianek lub przypisków na podstawie orzeczenia sądu państwa obcego lub rozstrzygnięcia innego organu państwa obcego;
- w pkt 3 przyjęto sposób wykorzystania nie mniej niż 100 blankietów przekazanych urzędowi stanu cywilnemu.

Jako miernik dla przedmiotu kontroli określonego:

- w pkt 1 przyjęto ilość przypadków niedopełnienia obowiązku (sporządzania asc z naruszeniem przepisów prawa lub nieprawidłowego gromadzenia akt zbiorowych) w stosunku do ilości wszystkich skontrolowanych aktów stanu cywilnego (ponad 50% nieprawidłowości powoduje ocenę negatywną);
- w pkt 2 przyjęto ilość przypadków niedopełnienia obowiązku (sporządzania asc z naruszeniem przepisów prawa, nieprawidłowego gromadzenia akt zbiorowych, uznania lub odmowy uznania orzeczenia/rozstrzygnięcia sądu zagranicznego lub innego organu zagranicznego z naruszeniem przepisów prawa) w stosunku do ilości wszystkich skontrolowanych zdarzeń (ponad 50% nieprawidłowości powoduje ocenę negatywną);
- w pkt 3 przyjęto ilość przypadków niedopełnienia obowiązku (blankietów, które nie mają statusu blankietu „czystego”, wykorzystanego do wydania dokumentów lub zniszczonego)

w stosunku do ilości wszystkich skontrolowanych blankietów (ponad 5% nieprawidłowości powoduje ocenę negatywną)

W Urzędzie Stanu Cywilnego w Łoniowie zatrudniona jest na stanowisku Kierownika USC Pani Maria Łętowska, która udzielała kontrolującym niezbędnych wyjaśnień.

W wyniku przeprowadzonej kontroli dokonano następujących ustaleń:

I. proces sporządzania aktów stanu cywilnego w rejestrze stanu cywilnego w trybie zwykłym

W kontrolowanym okresie w USC Łoniów sporządzono w trybie zwykłym:

- 0 aktów urodzenia
- 44 akty małżeństwa
- 43 akty zgonu

Kontroli poddano 28 aktów małżeństw i 23 akty zgonu (łącznie 51 aktów) sporządzonych w trybie zwykłym.

Akty małżeństwa poddane kontroli:

	Numer aktu	Tryb sporządzenia/forma zawarcia małżeństwa
1.	2609052/00/AM/2022/527613	małżeństwo zawarte w trybie art. 1 § 2 i 3 Krio, tzw. „konkordatowe”
2.	2609052/00/AM/2022/289676	małżeństwo przed kierownikiem usc
3.	2609052/00/AM/2022/363192	małżeństwo zawarte w trybie art. 1 § 2 i 3 Krio, tzw. „konkordatowe”
4.	2609052/00/AM/2022/621120	małżeństwo zawarte w trybie art. 1 § 2 i 3 Krio, tzw. „konkordatowe”
5.	2609052/00/AM/2022/677470	małżeństwo zawarte w trybie art. 1 § 2 i 3 Krio, tzw. „konkordatowe”
6.	2609052/00/AM/2022/113759	małżeństwo zawarte w trybie art. 1 § 2 i 3 Krio, tzw. „konkordatowe”
7.	2609052/00/AM/2022/836416	małżeństwo przed kierownikiem usc
8.	2609052/00/AM/2022/176461	małżeństwo zawarte w trybie art. 1 § 2 i 3 Krio, tzw. „konkordatowe”
9.	2609052/00/AM/2022/719462	małżeństwo zawarte w trybie art. 1 § 2 i 3 Krio, tzw. „konkordatowe”
10.	2609052/00/AM/2022/949845	małżeństwo zawarte w trybie art. 1 § 2 i 3 Krio, tzw. „konkordatowe”
11.	2609052/00/AM/2022/834904	małżeństwo zawarte w trybie art. 1 § 2 i 3 Krio, tzw. „konkordatowe”
12.	2609052/00/AM/2022/500623	małżeństwo zawarte w trybie art. 1 § 2 i 3 Krio, tzw. „konkordatowe”
13.	2609052/00/AM/2022/488831	małżeństwo zawarte w trybie art. 1 § 2 i 3 Krio, tzw. „konkordatowe”
14.	2609052/00/AM/2022/179729	małżeństwo zawarte w trybie art. 1 § 2 i 3 Krio, tzw. „konkordatowe”
15.	2609052/00/AM/2022/647444	małżeństwo zawarte w trybie art. 1 § 2 i 3 Krio, tzw. „konkordatowe”
16.	2609052/00/AM/2022/494751	małżeństwo przed kierownikiem usc
17.	2609052/00/AM/2022/973665	małżeństwo zawarte w trybie art. 1 § 2 i 3 Krio, tzw. „konkordatowe”

18.	2609052/00/AM/2022/353629	małżeństwo zawarte w trybie art. 1 § 2 i 3 Krio, tzw. „konkordatowe”
19.	2609052/00/AM/2022/619301	małżeństwo zawarte w trybie art. 1 § 2 i 3 Krio, tzw. „konkordatowe”
20.	2609052/00/AM/2022/792604	małżeństwo zawarte w trybie art. 1 § 2 i 3 Krio, tzw. „konkordatowe
21.	2609052/00/AM/2022/305629	małżeństwo zawarte w trybie art. 1 § 2 i 3 Krio, tzw. „konkordatowe
22.	2609052/00/AM/2022/823279	małżeństwo zawarte w trybie art. 1 § 2 i 3 Krio, tzw. „konkordatowe
23.	2609052/00/AM/2022/290719	małżeństwo zawarte w trybie art. 1 § 2 i 3 Krio, tzw. „konkordatowe
24.	2609052/00/AM/2022/373604	małżeństwo zawarte w trybie art. 1 § 2 i 3 Krio, tzw. „konkordatowe
25.	2609052/00/AM/2022/132156	małżeństwo przed kierownikiem usc
26.	2609052/00/AM/2022/009042	małżeństwo przed kierownikiem usc
27.	2609052/00/AM/2022/942630	małżeństwo przed kierownikiem usc
28.	2609052/00/AM/2022/115168	małżeństwo przed kierownikiem usc

Kontroli poddano 28 aktów małżeństw sporządzonych w trybie zwykłym.

Małżeństwa zawarte przed kierownikiem usc: Zgromadzone w aktach zbiorowych dokumenty nie budzą wątpliwości i odpowiadają wymogom prawa. Znajdują się w nich: zapewnienia nupturientów o braku przeszkód do zawarcia małżeństwa (przeszkody - określone w Kodeksie rodzinnym i opiekuńczym), protokoły przyjęcia oświadczeń o wstąpieniu w związek małżeński podpisane przez właściwe osoby (nupturientów, świadków, kierownika usc). Wszystkie małżeństwa zawierane były w dacie ważności zapewnień.

Przyjęcie oświadczeń o wstąpieniu w związek małżeński następowało w terminie określonym w art. 4 Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego: *„małżeństwo przed kierownikiem urzędu stanu cywilnego nie może być zawarte przed upływem miesiąca od dnia, kiedy osoby, które zamierzają je zawrzeć, złożyły kierownikowi urzędu stanu cywilnego pisemne zapewnienie, że nie wiedzą o istnieniu okoliczności wyłączających zawarcie tego małżeństwa. Jednakże kierownik urzędu stanu cywilnego może zezwolić na zawarcie małżeństwa przed upływem tego terminu, jeżeli przemawiają za tym ważne względy.”*

W jednym skontrolowanym przypadku (akt o nr 2609052/00/AM/2022/115168) Kierownik USC w Łoniowie pozytywnie rozpatrzyła wniosek o skrócenie terminu oczekiwania na zawarcie związku małżeńskiego wynikającego z art. 4 Krio. W aktach zbiorowych znajdują się wnioski o skrócenie terminu wraz z uzasadnieniem. Zgoda na skrócenie terminu, o którym mowa w art. 4 Krio przybrała jednak postać decyzji administracyjnej, która – biorąc pod uwagę przepisy prawa – nie ma żadnego umocowania prawnego. W powyższym przypadku, Kierownik USC winien sporządzić jedynie pisemną informację o pozytywnym rozpatrzeniu wniosku o skrócenie miesięcznego terminu.

Należy wyjaśnić, iż co do zasady: jedynie odmowa dokonania czynności z zakresu rejestracji stanu cywilnego następuje w formie decyzji administracyjnej, chyba, że sama ustawa Pasc wskazuje inną formę odmowy (*np. odmowa wydania zaświadczenia o braku okoliczności wyłączających zawarcie małżeństwa, odmowa skrócenia miesięcznego terminu na zawarcie małżeństwa przed kierownikiem usc – art. 4 Krio i inne – forma pisemnego zawiadomienia*). Pozytywne rozstrzygnięcia z zakresu rejestracji stanu cywilnego przybierają formę czynności

materialno-technicznej lub pisemnej zgody. Art. 76 ust. 10 Pasc stanowi: „Zezwolenia na zawarcie małżeństwa przed upływem terminu, o którym mowa w art. 4 Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego, kierownik urzędu stanu cywilnego albo konsul udziela na piśmie.”

Nie ulega wątpliwości, że Kierownik USC w Łoniowie działała zgodnie z przepisami prawa, przechylając się do uzasadnionego wniosku o skrócenie terminu wynikającego z art. 4 Krio, bezzasadnie jednak nadała temu rozstrzygnięciu formę decyzji administracyjnej. Powyższe pozostaje jednak bez wpływu na ważność i treść sporządzonego aktu i nie wiąże się z negatywnymi konsekwencjami, dlatego opisanej sytuacji nie zaliczono do nieprawidłowości.

Kierownik USC w Łoniowie zobowiązała się do stosowania w przyszłości „uproszczonej” formy zezwolenia na zawarcie małżeństwa w postaci krótkiej, pisemnej informacji sporządzonej w aktach sprawy.

W jednym przypadku (akt o nr 2609052/00/AM/2022/009042) doszło do zawarcia małżeństwa poza lokalem usc, na podstawie art. 85 ust. 5 Pasc: „Na wniosek osoby zamierzającej zawrzeć małżeństwo kierownik urzędu stanu cywilnego przyjmuje oświadczenia o wstąpieniu w związek małżeński poza urzędem stanu cywilnego w okręgu rejestracji stanu cywilnego, w którym jest on właściwy, jeżeli wskazane we wniosku miejsce zawarcia małżeństwa zapewnia zachowanie uroczystej formy jego zawarcia oraz bezpieczeństwo osób obecnych przy składaniu oświadczeń o wstąpieniu w związek małżeński.” W aktach zbiorowych znajdują się: (oprócz zapewnień o braku przeszkód do zawarcia małżeństwa i protokołu przyjęcia oświadczenia o wstąpieniu w związek małżeński) wniosek nupturientów wraz z uzasadnieniem oraz dowód opłaty, o której mowa w art. 85 ust. 8 Pasc. Zgromadzone dokumenty nie budzą wątpliwości.

Wszystkie akty małżeństwa sporządzane były z zachowaniem terminu określonego w art. 86 ust. 1 ustawy Prawo o aktach stanu cywilnego: „Kierownik urzędu stanu cywilnego, który przyjął oświadczenia o wstąpieniu w związek małżeński, sporządza akt małżeństwa najpóźniej w następnym dniu roboczym.”

Małżeństwa „konkordatowe”: w aktach zbiorowych przechowywane są właściwe dokumenty: zapewnienia nupturientów, zaświadczenia stwierdzające brak okoliczności wyłączających zawarcie małżeństwa, zaświadczenia stwierdzające, że oświadczenia o wstąpieniu w związek małżeński zostały złożone w obecności duchownego. Zaświadczenia duchownych opatrzone są datą wpływu do USC w Łoniowie, co pozwala na jednoznaczne stwierdzenie, że dochowane są terminy określone w art. 8 § 3 Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego (przekazanie zaświadczenia przed upływem 5 dni od dnia zawarcia małżeństwa), a Kierownik USC sporządzała akty małżeństw w terminie wynikającym z art. 86 ust. 3 Pasc (najpóźniej w następnym dniu roboczym po dniu otrzymania zaświadczenia od duchownego).

Wszystkie małżeństwa zawierane były w dacie ważności zapewnień.

Uwagę kontrolujących zwrócił fakt, że w aktach zbiorowych każdorazowo przechowywane są dwa egzemplarze zaświadczenia stwierdzającego brak okoliczności wyłączających zawarcie małżeństwa. Z wyjaśnień kontrolującej wynikało, że drukuje ona każdorazowo dodatkowe egzemplarze tego zaświadczenia. Wyjaśnić należy, że zgodnie z przepisami – art. 81 ust 2 Pasc zaświadczenie, o którym mowa powyżej, wydaje się w dwóch egzemplarzach, przy czym jeden

egzemplarz jest przeznaczony dla kościoła albo innego związku wyznaniowego, w którym jest zawierane małżeństwo, a drugi dla kierownika usc właściwego do sporządzenia aktu małżeństwa.

Zarówno w przypadku małżeństw „konkordatowych”, jak i tych zawieranych przed kierownikiem usc, kontrolujący dostrzegli, że w aktach zbiorowych znajdowały się dodatkowe protokoły oświadczeń o nazwiskach, jakie małżonkowie i dzieci zrodzone z tego małżeństwa będą nosić po zawarciu małżeństwa: „Protokół z przyjęcia oświadczeń o nazwiskach noszonych po zawarciu małżeństwa.” Należy podkreślić, że osoby zamierzające zawrzeć małżeństwo zobowiązane są do złożenia zapewnień o braku okoliczności wyłączających zawarcie małżeństwa, którego wzór stanowi załącznik nr 35 do obowiązującego aktualnie *Rozporządzenia Ministra Cyfryzacji z dnia 29 maja 2023 r. w sprawie wzorów dokumentów wydawanych z zakresu rejestracji stanu cywilnego* (Dz. U. 2023 poz. 1023), poprzednio: również załącznik nr 35 *Rozporządzenia Ministra Cyfryzacji z dnia 18 kwietnia 2020 r. w sprawie wzorów dokumentów wydawanych z zakresu rejestracji stanu cywilnego* (Dz. U. 2020 poz. 698). Punkt 3 zapewnienia, który winien być wypełniany w przypadku małżeństw zawieranych w trybie art. 1 § 2 i 3 Krio (tzw. „konkordatowych”), brzmi: „Oświadczenie o nazwiskach, które będą nosić kobieta (mężczyzna) i dzieci.” W przypadku małżeństw zawieranych przed kierownikiem usc oświadczenia o nazwiskach małżonków winny być natomiast uzupełniane w protokole przyjęcia oświadczeń o wstąpieniu w związek małżeński (pkt 4 i 5 protokołu, stanowiącego załącznik nr 19 wskazanego wyżej *Rozporządzenia*).

Wobec powyższego przyjmowanie dodatkowych oświadczeń co do nazwisk noszonych po zawarciu małżeństwa jest bezcelowe i nie znajduje oparcia w obowiązujących przepisach prawa, (aczkolwiek nie wiąże się oczywiście z istotnymi konsekwencjami, nie zostało więc zakwalifikowane jako nieprawidłowość) Niemniej należy odstąpić od tej praktyki i sporządzać dokumenty zgodnie z przepisami.

Wskazane powyżej zagadnienia związane z gromadzeniem w aktach zbiorowych dodatkowych, niepotrzebnych dokumentów, zostały omówione z Kierownikiem USC, która zobowiązała się do zaprzestania tej praktyki.

Wszystkie dokumenty (zapewnienia, protokoły, zaświadczenia) sporządzone są na obowiązujących formularzach.

Treść aktów małżeństw: nie budzi wątpliwości.

Dowody: akty małżeństwa wraz z aktami zbiorowymi, sporządzone w kontrolowanym okresie w trybie zwykłym jako bieżąca rejestracja

Akty zgonów poddane kontroli:

	Numer aktu	Tryb sporządzenia
1.	2609052/00/AZ/2022/161336	tryb zwykły
2.	2609052/00/AZ/2022/119057	tryb zwykły
3.	2609052/00/AZ/2022/818099	tryb zwykły
4.	2609052/00/AZ/2022/507225	tryb zwykły
5.	2609052/00/AZ/2022/234974	tryb zwykły
6.	2609052/00/AZ/2022/847489	tryb zwykły

7.	2609052/00/AZ/2022/929306	tryb zwykły
8.	2609052/00/AZ/2022/889342	tryb zwykły
9.	2609052/00/AZ/2022/954068	tryb zwykły
10.	2609052/00/AZ/2022/339760	tryb zwykły
11.	2609052/00/AZ/2022/366900	tryb zwykły
12.	2609052/00/AZ/2022/134732	tryb zwykły
13.	2609052/00/AZ/2022/837606	tryb zwykły
14.	2609052/00/AZ/2022/809433	tryb zwykły
15.	2609052/00/AZ/2022/546233	tryb zwykły
16.	2609052/00/AZ/2022/424322	tryb zwykły
17.	2609052/00/AZ/2022/732610	tryb zwykły
18.	2609052/00/AZ/2022/123507	tryb zwykły
19.	2609052/00/AZ/2022/822634	tryb zwykły
20.	2609052/00/AZ/2022/086619	tryb zwykły
21.	2609052/00/AZ/2022/054861	tryb zwykły
22.	2609052/00/AZ/2022/476414	tryb zwykły
23.	2609052/00/AZ/2022/707494	tryb zwykły

Kontroli poddano 23 akty zgonu sporządzone w trybie zwykłym.

Dokumenty zgromadzone w aktach zbiorowych do aktów zgonów nie budzą wątpliwości. Przechowywane są odpowiednie części karty zgonu oraz sporządzone na obowiązującym formularzu protokoły zgłoszenia zgonu, podpisane przez osobę zgłaszającą zgon i Kierownika USC.

Treść aktów zgonu: nie budzi wątpliwości

Dowody: akty zgonu wraz z aktami zbiorowymi, sporządzone w kontrolowanym okresie w trybie zwykłym jako bieżąca rejestracja, wymienione w tabeli powyżej.

Przypiski: zgodnie z art. 25 ust. 1 Pasc: „*Informacje o innych aktach stanu cywilnego dotyczących tej samej osoby oraz informacje wpływające na stan cywilny tej osoby zamieszcza się przy akcie stanu cywilnego w formie przypisków.*” W art. 25 ust. 2 Pasc wskazano zaś, „*sporządzając akt stanu cywilnego lub dołączając do niego wzmiankę dodatkową, niezwłocznie zamieszcza się przypiski przy innych aktach stanu cywilnego dotyczących tej samej osoby.*”

Obowiązek nałożony powyższym przepisem jest skrupulatnie realizowany w USC Łoniów. Należy również podkreślić, iż przypiski zawierają aktualną numerację aktów (tj. numery nadane aktom w elektronicznym rejestrze).

Dane przy akcie: zgodnie z art. 20 ust. 2 i 3 Pasc: „*w rejestrze stanu cywilnego zamieszcza się przy akcie stanu cywilnego dane o obywatelstwie oraz nr PESEL osoby, której akt dotyczy, jeżeli został nadany. W rejestrze stanu cywilnego zamieszcza się przy akcie urodzenia, oprócz danych określonych w ust. 2, numery PESEL rodziców osoby, której akt dotyczy, jeżeli zostały nadane.*”

Obowiązek nałożony przytoczonym wyżej przepisem jest realizowany w USC Łoniów w przypadku aktów sporządzanych w bieżącej rejestracji.

Sposób prowadzenia akt zbiorowych rejestracji stanu cywilnego: Należy stwierdzić, iż w USC Łoniów akta zbiorowe są prowadzone zgodnie z dyspozycją § 43 *Rozporządzenia Ministra Spraw*

Wewnętrznych z dnia 9 lutego 2015 r. w sprawie sposobu prowadzenia rejestru stanu cywilnego oraz akt zbiorowych rejestracji stanu cywilnego, który stanowi:

„1. Akta zbiorowe rejestracji stanu cywilnego, niezależnie od postaci, w której są sporządzone, opatruje się oznaczeniem nadanym aktowi stanu cywilnego, którego dotyczą.

2. Akta zbiorowe rejestracji stanu cywilnego niesporządzone w formie dokumentu elektronicznego oznacza się dodatkowo datą sporządzenia aktu stanu cywilnego, którego dotyczą, i prowadzi się je w porządku chronologicznym.”

Sposób dokumentowania wniesienia opłaty skarbowej przy sporządzanych aktach: nie budzi zastrzeżeń. W aktach zbiorowych przechowywane są dowody wniesienia opłaty skarbowej w odpowiedniej dla danej czynności wysokości.

Reasumując: realizacja zadań w przedmiocie sporządzania aktów stanu cywilnego (urodzeń, małżeństw, zgonów) w trybie zwykłym została oceniana jako pozytywna z uchybieniami.

II. proces sporządzania aktów stanu cywilnego w rejestrze stanu cywilnego w trybie szczególnym (transkrypcja zagranicznego aktu stanu cywilnego, odtworzenie treści zagranicznego aktu stanu cywilnego, rejestracja zdarzenia, które nastąpiło za granicą w polskim rejestrze stanu cywilnego) oraz uznawanie orzeczeń sądów zagranicznych i rozstrzygnięć innych organów zagranicznych

W kontrolowanym okresie w USC Łoniów sporządzono w trybie szczególnym:

- 6 aktów urodzenia (w trybie transkrypcji)
- 0 aktów małżeństwa
- 0 aktów zgonu

W kontrolowanym okresie w Urzędzie Stanu Cywilnego Łoniów nie odnotowano wzmianek dodatkowych oraz nie zamieszczano przypisków w aktach stanu cywilnego na podstawie orzeczenia sądu państwa obcego lub rozstrzygnięcia innego organu państwa obcego, jak również nie odmówiono dokonania w/w czynności.

Kontroli poddano 6 aktów urodzenia (100% zdarzeń).

Akty urodzenia poddane kontroli:

	Numer aktu	Tryb sporządzenia
1.	2609052/00/AU/2022/287519	transkrypcja
2.	2609052/00/AU/2022/084760	transkrypcja
3.	2609052/00/AU/2022/833898	transkrypcja
4.	2609052/00/AU/2022/910596	transkrypcja
5.	2609052/00/AU/2022/292841	transkrypcja
6.	2609052/00/AU/2022/942715	transkrypcja

Transkrypcja

Art. 104 Pasc stanowi:

„1. Zagraniczny dokument stanu cywilnego, będący dowodem zdarzenia i jego rejestracji, może zostać przeniesiony do rejestru stanu cywilnego w drodze transkrypcji.

2. Transkrypcja polega na wiernym i literalnym przeniesieniu treści zagranicznego dokumentu stanu cywilnego zarówno językowo, jak i formalnie, bez żadnej ingerencji w pisownię imion i

nazwisk osób wskazanych w zagranicznym dokumencie stanu cywilnego.

3. Transkrypcji podlega dokument, który w państwie wystawienia jest uznawany za dokument stanu cywilnego i ma moc dokumentu urzędowego, jest wydany przez właściwy organ oraz nie budzi wątpliwości co do autentyczności.”

Akta zbiorowe zawierały odpowiednie dokumenty, a mianowicie: wnioski o transkrypcję, oryginały zagranicznych odpisów aktów stanu cywilnego wraz z tłumaczeniami przysięgłymi lub też odpisy wielojęzyczne, niewymagające tłumaczenia, dowody wniesienia opłaty skarbowej. W aktach zbiorowych znajdują się także potwierdzenia odbioru przez wnioskodawcę odpisu zupełnego polskiego aktu, którego wydanie jest zakończeniem procedury transkrypcji zagranicznego aktu.

W rubryce „adnotacje” wpisywano odpowiednią informację o podstawie sporządzenia aktu, przywołując także zagraniczny dokument, będący podstawą transkrypcji.

W przypadku aktu urodzenia o nr 2609052/00/AU/2022/287519 stwierdzono nieprawidłowość dot. naruszenia art. 104 ust. 2 Pasc tj. zasady wiernego i literalnego przeniesienia treści zagranicznego dokumentu w trybie transkrypcji, bowiem w wielojęzycznym odpisie aktu urodzenia z Holandii brak jest danych w zakresie daty i miejsca urodzenia rodziców dziecka, dane te pojawiają się natomiast w zasadniczej części polskiego aktu. Należy zaznaczyć, że w aktach zbiorowych do niniejszego aktu urodzenia znajduje się również pełny odpis zagranicznego aktu urodzenia, w którym zawarto dane w zakresie daty i miejsca urodzenia rodziców dziecka, niemniej nie załączono do niego tłumaczenia przysięgłego, a zatem dokument nie powinien stanowić podstawy transkrypcji.

Właściwym sposobem postępowania w niniejszym przypadku pozostawało pozostawienie w zasadniczej części polskiego aktu niewypełnionych rubryk w zakresie daty i miejsca urodzenia rodziców dziecka, a następnie uzupełnienie tych danych w odrębnym postępowaniu (art. 37 Pasc), w formie czynności materialnoteczniczej, wpisując odpowiednią wzmiankę dodatkową o uzupełnieniu danych na podstawie aktów urodzeń rodziców dziecka.

Należy podkreślić, że opisywane naruszenie miało charakter jednostkowy, bowiem w przypadku pozostałych aktów urodzeń zasady transkrypcji tj. wiernego i literalnego przeniesienia treści zagranicznego dokumentu zostały w pełni zachowane.

Wskazać następnie należy, iż art. 104 ust. 7 Pasc przewiduje (jako odstępstwo od zasady wiernego, literalnego przeniesienia treści zagranicznego dokumentu) możliwość dostosowania pisowni danych zawartych w zagranicznym dokumencie do reguł pisowni polskiej, w przypadku gdy zagraniczny dokument stanu cywilnego dotyczy obywatela polskiego, który posługuje się również polskimi aktami stanu cywilnego.

Stwierdzono, że Kierownik USC w Łoniowie prawidłowo zrealizowała w przypadku aktów o nr 2609052/00/AU/2022/910596, 2609052/00/AU/2022/292841 prośby o dostosowanie pisowni danych do zasad pisowni polskiej, wpisując „od razu”, w zasadniczej części aktu, właściwą, polską pisownię oraz zamieszczając w rubryce „adnotacje” informacje o dostosowaniu pisowni do reguł pisowni polskiej.

Jako dobrą praktykę należy wskazać podejmowane przez Kierownika USC w Łoniowie dodatkowe działania w celu rzetelnego informowania klientów o możliwości uzupełnienia polskiego aktu stanu cywilnego powstałego w trybie szczególnym. Opracowany *wzór wniosku o*

wpisanie do polskich ksiąg stanu cywilnego aktu sporządzonego za granicą zawiera także informację, że akt nie zawierający wszystkich danych powinien zostać uzupełniony (co pozostaje istotne ze względu na fakt, iż akty zagraniczne zawierają w wielu przypadkach ograniczoną liczbę danych w stosunku do aktów polskich), jak również rubrykę dot. ewentualnej prośby wnioskodawcy o dostosowanie do reguł polskiej pisowni danych zawartych w zagranicznym dokumencie (o uwzględnienie znaków diakrytycznych).

Należy także nadmienić, iż w przypadku zamieszczanych wzmianek o uzupełnieniu lub sprostowaniu każdorazowo odnotowano numer aktu, będący podstawą uzupełnienia lub sprostowania (w przypadku, gdy podstawą uzupełnienia/sprostowania był akt stanu cywilnego znajdujący się w polskich księgach, został on wcześniej zmigrowany do BUSC i w treści wzmianki powoływano oznaczenie wygenerowane przez system), co ocenić należy pozytywnie z punktu widzenia przejrzystości i kompletności danych zawartych w aktach.

Przypiski, dane przy akcie: (omówiono szczegółowo przy aktach sporządzonych w trybie zwykłym). - W przypadku większości aktów urodzeń sporządzanych w trybie transkrypcji brak było danych dot. nr PESEL rodziców dziecka, nie wszędzie uzupełniono także dane o obywatelstwie. Powyższe braki nie wpływają na treść aktu (nie są zatem kwalifikowane jako nieprawidłowość). Dane przy akcie mają jednak charakter informacyjny i należy dążyć do ich uzupełnienia.

Należy przypomnieć, iż zgodnie z art. 20 ust. 2 i 3 Pasc: „w rejestrze stanu cywilnego zamieszcza się przy akcie stanu cywilnego dane o obywatelstwie oraz nr PESEL osoby, której akt dotyczy, jeżeli został nadany. W rejestrze stanu cywilnego zamieszcza się przy akcie urodzenia, oprócz danych określonych w ust. 2, numery PESEL rodziców osoby, której akt dotyczy, jeżeli zostały nadane.”

Sposób dokumentowania wniesienia opłaty skarbowej przy sporządzanych aktach: nie budzi zastrzeżeń. W aktach zbiorowych przechowywane są dowody wniesienia opłaty skarbowej w odpowiedniej dla danej czynności wysokości.

Dowody: akty urodzenia wraz z aktami zbiorowymi, sporządzone w kontrolowanym okresie w trybie transkrypcji, wymienione w tabeli powyżej.

Wpisywanie wzmianek dodatkowych i przypisków na podstawie orzeczeń sądów zagranicznych i rozstrzygnięć innych organów zagranicznych

W kontrolowanym okresie w Urzędzie Stanu Cywilnego w Łoniowie nie odnotowano wzmianek dodatkowych oraz nie zamieszczano przypisków w aktach stanu cywilnego na podstawie orzeczenia sądu państwa obcego lub rozstrzygnięcia innego organu państwa obcego, jak również nie odmówiono dokonania w/w czynności.

Reasumując: realizacja zadań w przedmiocie sporządzania aktów stanu cywilnego w rejestrze stanu cywilnego w trybie szczególnym (transkrypcja zagranicznego aktu stanu cywilnego, odtworzenie treści zagranicznego aktu stanu cywilnego, rejestracja zdarzenia, które nastąpiło za granicą w rejestrze stanu cywilnego) została oceniana jako pozytywna z jedną nieprawidłowością. Obszar dot. uznawania orzeczeń sądów zagranicznych i rozstrzygnięć innych organów zagranicznych nie podlegał kontroli z uwagi na brak odnośnych zdarzeń.

III przechowywanie dokumentów, wykorzystywanie blankietów odpisów aktów stanu cywilnego i blankietów zaświadczeń

Pomieszczenie, w którym mieści się Urząd Stanu Cywilnego w Łoniowie, usytuowane jest na parterze budynku, pokój jest zamykany na klucz. Akta zbiorowe, papierowe księgi, blankiety odpisów i zaświadczeń przechowywane są w zamykanych szafach. Całość budynku urzędu gminy jest monitorowana.

Należy zwrócić uwagę, że pomieszczenie, w którym znajduje się stanowisko z zainstalowanym systemem „Źródło” i gdzie przechowywane są również księgi papierowe stanu cywilnego, akta zbiorowe i blankiety odpisów znajduje się na parterze budynku. W związku z powyższym kontrolujący zasugerowali, aby **przeanalizować możliwość zamontowania dodatkowych zabezpieczeń w oknach**, co odpowiada przepisom o przechowywaniu blankietów dokumentów publicznych oraz dokumentów publicznych, określonym w ustawie z dnia 22 listopada 2018 r. o dokumentach publicznych (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 1006). Art. 43 ust 2 wskazanej ustawy stanowi: „*Pomieszczenie, w którym są przechowywane dokumenty publiczne oraz blankiety tych dokumentów, jest zamykane, a dostęp do tego pomieszczenia mają wyłącznie osoby upoważnione. Jeżeli to pomieszczenie znajduje się na parterze, okna zewnętrzne są zabezpieczone:*

1. *szybami odpornymi na przebicie lub rozbicie lub*
2. *stalowymi żaluzjami albo siatkami stalowymi, lub*
3. *okratowaniem.*”

Wskazać następnie należy, iż dla realizacji zadań przez Urząd Stanu Cywilnego w Łoniowie pobrano ze Świętokrzyskiego Urzędu Wojewódzkiego w dn. 14.06.2020 r. partię 200 blankietów o nr AF 4453801-4454000 (nr pokwitowania (102/2022)). Kontroli poddano całą partię blankietów.

Korzystając z generowanych w ramach Bazy Usług Stanu Cywilnego raportów, ustalono, że 198 blankietów miały status „wydany”, natomiast 2 blankiety (o nr AF 4453877, AF 4453885) nie zostały zarejestrowane w rejestrze stanu cywilnego jako wydane lub zniszczone.

Kontrolujący stwierdzili jednak, że Kierownik USC w Łoniowie prowadzi jeszcze dodatkową ewidencję blankietów, w której oznacza każdorazowo wykorzystany blankiet i cel dla którego został wydany. Dzięki tak prowadzonej ewidencji ustalono, że 2 blankiety, które nie zostały zarejestrowane w rejestrze stanu cywilnego istotnie zostały wykorzystanych dla wydania odpisów. Brak zarejestrowania wydanych blankietów w RSC wynikał najprawdopodobniej z omyłki systemu lub przeoczenia pracownika. Sposób prowadzenia ewidencji wykorzystywanych blankietów w USC Łoniów należy jednak ocenić pozytywnie, bowiem dzięki wprowadzeniu dodatkowej ewidencji, istniejącej poza RSC, bez trudu można ustalić kiedy i dla jakiego odpisu został wykorzystany dany blankiet.

Ustalono również, iż w Urzędzie Stanu Cywilnego w Łoniowie są przechowywane protokoły komisyjnego zniszczenia uszkodzonych blankietów, a także drukowane z RSC raporty wydanych i zniszczonych blankietów. W urzędzie obowiązuje przyjęta zarządzeniem Wójta *Instrukcja w sprawie gospodarki drukami ścisłego zarachowania.*

Reasumując: bezpieczeństwo przechowywania dokumentów, wykorzystywanie blankietów odpisów aktów stanu cywilnego i blankietów zaświadczeń zostało ocenione pozytywnie.

Mając na uwadze powyższe oceny i uwagi wnoszę o:

1. bezwzględne stosowanie przepisów regulujących zasady transkrypcji zagranicznych aktów stanu cywilnego do polskiego rejestru stanu cywilnego tj. należy dokonywać wiernego, literalnego przeniesienia treści zagranicznego dokumentu stanu cywilnego, a ewentualne brakujące dane uzupełniać w odrębnym postępowaniu;
2. uproszczenie formy zezwolenia na zawarcie małżeństwa przed upływem terminu, o którym mowa w art. 4 Krio, poprzez sporządzanie w aktach sprawy krótkiej, pisemnej informacji o pozytywnym rozpatrzeniu wniosku tym zakresie;
3. odstąpienie od przyjmowania dodatkowych protokołów o przyjęciu oświadczeń o nazwiskach noszonych przez małżonków po zawarciu związku małżeńskiego oraz o nazwiskach dzieci zrodzonych z tego małżeństwa oraz odstąpienie od gromadzenia w aktach zbiorowych dodatkowych egzemplarzy zaświadczenia stwierdzającego brak okoliczności wyłączających zawarcie małżeństwa;
4. stosowanie się do art. 20 ust. 2 i 3 ustawy Prawo o aktach stanu cywilnego poprzez zamieszczanie przy sporządzanych aktach odpowiednich danych (dane o obywatelstwie i nr PESEL osoby, której dotyczy akt oraz przy akcie urodzenia także numery PESEL rodziców osoby, której dotyczy akt).

Dodatkowo wnoszę, aby przeanalizować możliwość zamontowania dodatkowych zabezpieczeń w oknach, zgodnie z przepisami o przechowywaniu blankietów dokumentów publicznych oraz dokumentów publicznych, określonymi w ustawie z dnia 22 listopada 2018 r. o dokumentach publicznych (t.j. Dz.U. z 2023 r. poz. 1006).

Na podstawie art. 49 ustawy o kontroli w administracji rządowej, proszę o podjęcie działań mających na celu usunięcie stwierdzonych uchybień/nieprawidłowości, a także o przekazanie – **w terminie 14 dni** od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego – informacji o sposobie wykorzystania ww. uwag i wniosków oraz o wykonaniu zaleceń, a także o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia działań.

Jednocześnie informuję, iż zgodnie z art. 48 ustawy o kontroli w administracji rządowej od niniejszego wystąpienia pokontrolnego nie przysługują środki odwoławcze.

Skład zespołu kontrolerów:

- 1/ Agnieszka Skrzyniarz – inspektor wojewódzki – kierownik zespołu kontrolerów,
- 2/ Ryszard Ksel – inspektor wojewódzki – członek zespołu kontrolerów

Podpis
Zbigniew Koniusz
Wojewoda Świętokrzyski